4.2

โมเดลข้อมูลแบบ E-R E-R DIAGRAM

DB304 การจัดการฐานข้อมูลทางธุรกิจดิจิทัล

อาจารย์เฉลิมพล ศิริกายน และ ดร.ปาณิตา ธูสรานนท์

หัวข้อการเรียน

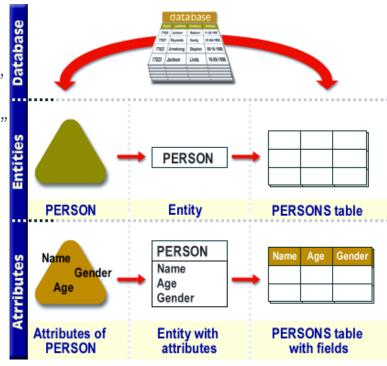
- องค์ประกอบของโมเดลแบบ E-R
  - เอนทิตี (Entity)
  - แอตทริบิวต์ (Attribute)
  - ความสัมพันธ์ (Relationship)
- ตัวอย่างการวิเคราะห์และออกแบบโมเดลข้อมูลแบบ E-R
- สรุป

- 1. เอนทิตี (Entity)
- 2. แอตทริบิวต์ (Attribute)
- 3. ความสัมพันธ์ (Relationship)

1. เอนทิตี (Entity)

เอนทิตี หมายถึง สิ่งของหรือวัตถุที่เราสนใจ ซึ่งอาจจับต้องได้และเป็นได้ทั้งนามธรรม

- เอนทิตีเชิงรูปธรรม
- ระทะเยงมูบอววม เอนทิตีที่เป็นบุคคล เช่น "นักศึกษา" "พนักงาน" "อาจารย์"
  - เอนทิตีที่เป็นสถานที่ เช่น "ร้านค้า" "บริษัท" "โรงพยาบาล"
  - เอนทิตีที่เป็นวัตถุ เช่น "เครื่องจักร" "รถยนต์" "หนังสือ"
- เอนทิตีเชิงแนวความคิด เช่น "วิชา" "คณะ" "แผนก"
- เอนทิตีเชิงเหตุการณ์ เช่น "การลงทะเบียน" "การซื้อ" "การขาย" "การยืม" "การคืน" เป็นต้น

1. เอนทิตี (Entity)

สัญลักษณ์จะเขียนแทนด้วย สี่เหลี่ยมผืนผ้า (ทั้งโมเดลแบบ Chen และ Crow's Foot)

Chen Model	Crow's Foot

เช่น เอนทิตี พนักงาน (Employee)

Chen Model	Crow's Foot
พนักงาน	พนักงาน

ประเภทของเอนทิตี

Chen Model

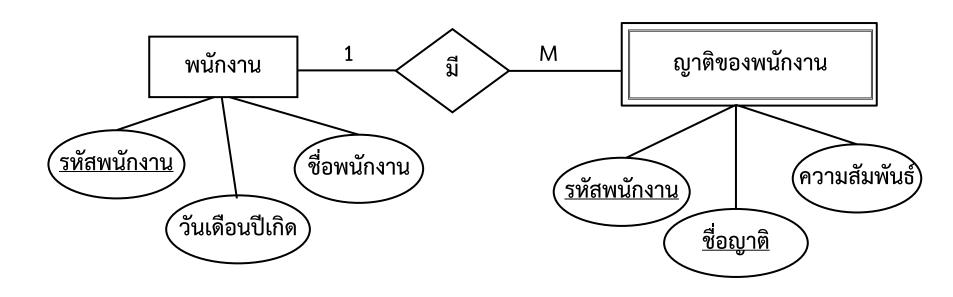
1. เอนทิตีปกติ ไม่ต้องอาศัย Ei	ี (Strong Entity): เรียกอีกชื่อว่า Regular Entity เป็น Entity ntity อื่นในการคงอยู่ ไม่ต้องพึ่งหรือขึ้นอยู่กับ Entity อื่น	ที่อยู่ได้โดย
Chen Model		Crow's Foot Model
2. เอนทิตีแบบ เช่น ญาติของพ	เอ่อน (Weak Entity): เป็น Entity ที่ต้องอาศัย Entity อื่นในก เน้กงาน	ารคงอยู่
Chen Model		Crow's Foot Model
	าวามสัมพันธ์ (Associate Entity) เป็น Entity ที่ถูกสร้างขึ้นจ บบ M:M เพื่อแปลงความสัมพันธ์ให้เป็น แบบ 1:M	าก
119 1919191 11 18 1196	00 171.171 671060611111 9 164616711 8 167160 8 6600 1.171	

Crow's Foot

Model

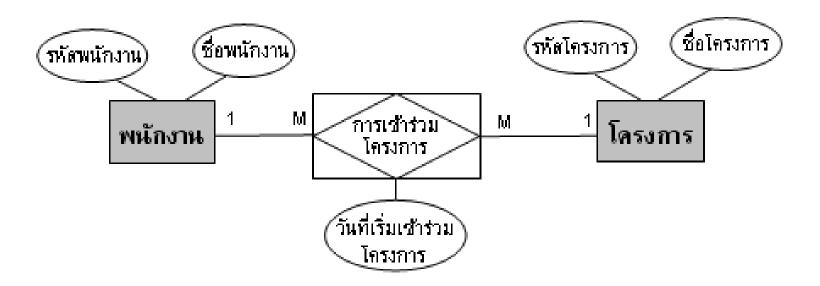
ประเภทของ ของ ENTITY

ภาพอธิบาย Strong Entity & Weak Entity

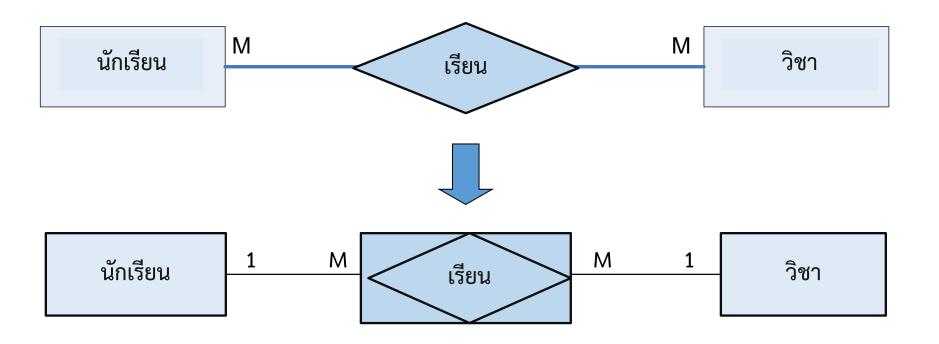
ประเภทของ ของ ENTITY

ตัวอย่างเอนทิตีเชิงความสัมพันธ์ (Associate Entity)

การแปลงความสัมพันธ์ "เข้าร่วมโครงการ" เป็นเอนทิตีเชิงความสัมพันธ์ชื่อ "การเข้าร่วมโครงการ"

ตัวอย่าง

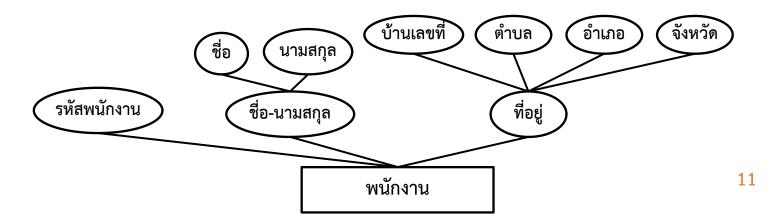
ภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงจาก M:M มาเป็น 1:M

2. แอตทริบิวต์ (Attribute)

- แอตทริบิวต์ คือ คุณสมบัติของวัตถุหรือสิ่งของที่เราสนใจ เป็นสิ่งที่อธิบายรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอนทิตี เช่น เอนทิตีพนักงาน จะมีแอตทริบิวต์
  รหัสพนักงาน ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ เป็นต้น
- สัญลักษณ์ของแอตทริบิวต์
  - โมเดล Chen จะเป็นรูปวงรีโดยที่จะมีเส้นเชื่อมต่อกับเอนทิตี
  - โมเดล Crow's Foot จะเป็นรายการแอทริบิวท์อยู่ใต้ชื่อเอนทิตี

Chen Model	Crow's Foot
รหัสพนักงาน ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่	พนักงาน
พนักงาน	รหัสพนักงาน ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ 10

- 2. แอตทริบิวต์ (Attribute)
  - ชนิดของแอตทริบิวต์สามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะดังนี้
  - 2.1 Simple และ Composite Attribute
    - Simple Attribute (แอตทริบิวต์แบบธรรมดา) คือ แอตทริบิวต์ที่ไม่สามารถแยกออกเป็น ส่วนย่อยได้ เช่น รหัสพนักงาน
    - Composite Attribute (แอตทริบิวต์แบบร่วม) คือ แอตทริบิวต์ที่สามารถแยกออกเป็น ส่วนย่อยได้ เช่น ที่อยู่ อาจจะประกอบด้วย บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

2. แอตทริบิวต์ (Attribute)

ชนิดของแอตทริบิวต์สามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะดังนี้

- 2.2 Single-valued และ Multi-valued attribute
  - Single-valued คือ แอตทริบิวต์ที่มีค่าข้อมูลได้เพียงค่าเดียว เช่น วันเดือนปีเกิด สามารถมีได้เพียงค่าเดียว จะใช้สัญลักษณ์แอตทริบิวต์ปกติ
  - Multi-valued คือ แอตทริบิวต์ที่มีค่าข้อมูลได้หลายค่า เช่น เบอร์โทรศัพท์ของ
    พนักงาน อาจมีได้มากกว่า 1 เบอร์ สัญลักษณ์จะเป็นรูปวงรีซ้อนกัน 2 รูป

- 2. แอตทริบิวต์ (Attribute) ชนิดของแอตทริบิวต์สามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะดังนี้
  - 2.3 Stored และ Derived attribute
    - Stored Attribute จะเป็นแอตทริบิวต์ที่เก็บอยู่ในฐานข้อมูล เช่น วันเกิด ใช้สัญลักษณ์ปกติ
    - Derived Attribute เป็นแอตทริบิวต์ที่เกิดจากการคำนวณ เช่น อายุ เกิด จากการคำนวณวันเกิดกับช่วงเวลาปัจจุบัน สัญลักษณ์ คือ รูปวงรีมี เส้นประรอบๆ

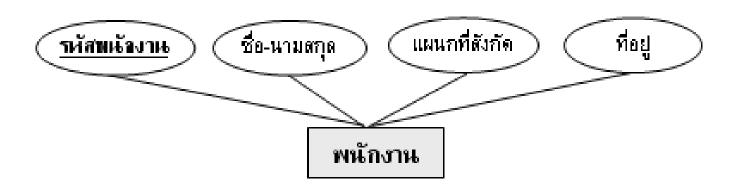
2. แอตทริบิวต์ (Attribute)

ชนิดของแอตทริบิวต์สามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะดังนี้

- Key Attribute คือแอตทริบิวต์ที่ใช้แยกความแตกต่างของข้อมูลในแต่ละแถว ซึ่งค่าของ attribute ที่ทำหน้าที่เป็นคีย์นั้นจะมีค่าไม่ซ้ำกัน เช่น เอนทิตีพนักงาน จะมี รหัสพนักงานเป็น Key Attribute
- สัญลักษณ์
  - โมเดล Chen จะขีดเส้นใต้ที่แอตทริบิวต์ที่เป็นคีย์
  - โมเดล Crow's Foot จะเขียนคำว่า PK (Primary Key) ด้านหน้าแอตทริบิวต์ที่เป็นคีย์

Chen Model	Crow's Foot
รหัสพนักงาน ชื่อ-นามสกุล เพศ	พนักงาน
พนักงาน	PK รหัสพนักงาน ชื่อ-นามสกุล เพศ

ตัวอย่างข้อมูลพนักงาน

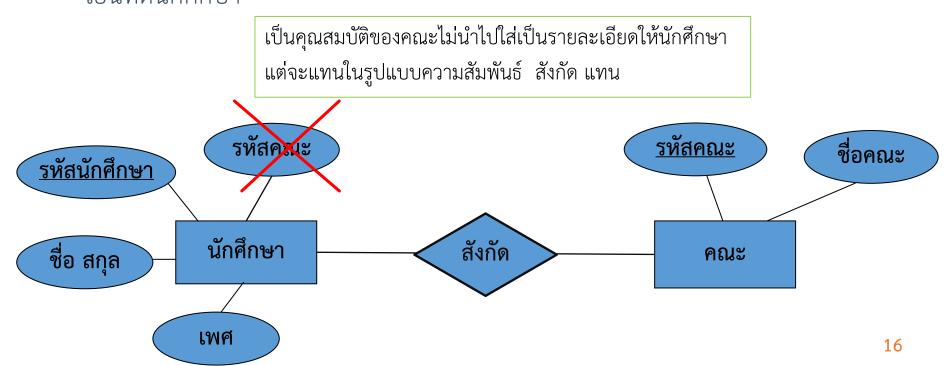

ตารางที่ 4.3: ตัวอย่างข้อมูลสมาชิกของเอนติตีพนักงาน

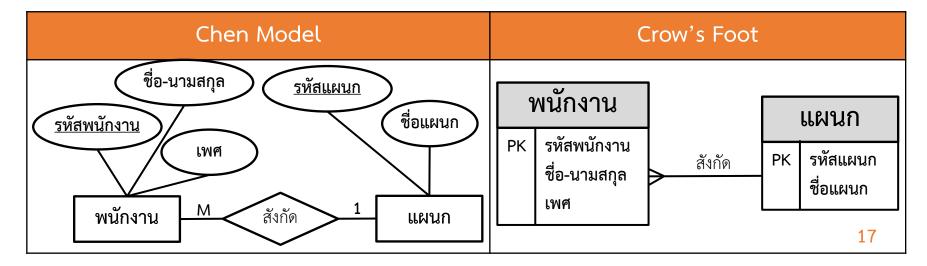
สมาชิกของเอนติตี "พนักงาน"					
<u>รหัสพนักงาน</u>	ชื่อ-นามสกุล	แผนกที่สังกัด	ที่อยู่		
2322332	นายสมชาย ชายชาตรี	คอมพิวเตอร์	กรุงเทพฯ		
5332124	นางสาวสมศรี มั่งมีสุข	บัญชี	ขอนแก่น		
4650238	นายสมชาย สมใจนึก	บัญชี	กรุงเทพฯ		

หลักการกำหนด ATTRIBUTE ให้ ENTITY

 แอททริบิวต์ของเอนทิตีใด จะมีเฉพาะรายละเอียดของเอนทิตีนั้น เช่น เอนทิตีนักศึกษา จะมีแต่แอททริบิวต์ที่เกี่ยวกับนักศึกษา จะไม่เอาแอททริบิวต์ที่เกี่ยวกับคณะมาใส่ใน เอนทิตีนักศึกษา

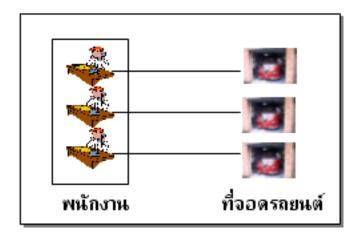
- 3. ความสัมพันธ์ (Relationship)
  - ความสัมพันธ์ของเอนทิตี คือ การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี ว่ามี ความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างไร
  - สัญลักษณ์
    - โมเดล Chen จะใช้สี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด และมีเส้นโยงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี
    - โมเดล Crow's Foot จะใช้เส้นตรงโยงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี

- 3. ความสัมพันธ์ (Relationship)
  - 3.1 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี
  - 3.2 ความหลากหลายของความสัมพันธ์แต่ละประเภท
  - 3.3 ชั้นของความสัมพันธ์
  - 3.4 จำนวนความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี
  - 3.5 แอตทริบิวต์ของความสัมพันธ์

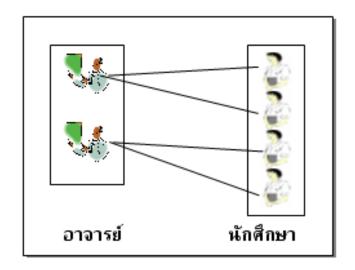
- ความสัมพันธ์แบบ หนึ่ง-ต่อ-หนึ่ง
- ความสัมพันธ์แบบ หนึ่ง-ต่อ-กลุ่ม
- ความสัมพันธ์แบบ กลุ่ม-ต่อ-กลุ่ม

ความสัมพันธ์แบบ หนึ่ง-ต่อ-หนึ่ง

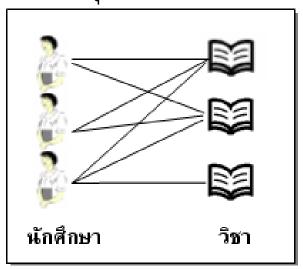
Chen Model	Crow's Foot
พนักงาน 1 มี 1 ที่จอดรถ	พนักงาน <u>มี</u> ที่จอดรถ ~~2~~ 0

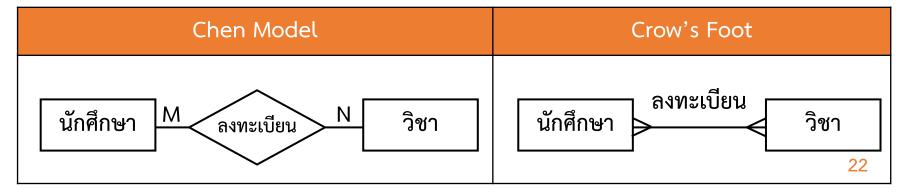
ความสัมพันธ์แบบหนึ่ง-ต่อ-กลุ่ม

Chen Model	Crow's Foot
อาจารย์ <u>1</u> เป็นที่ปรึกษา <u>M</u> นักศึกษา	อาจารย์ เป็นที่ปรึกษา นักศึกษา

ความสัมพันธ์แบบ กลุ่ม-ต่อ-กลุ่ม

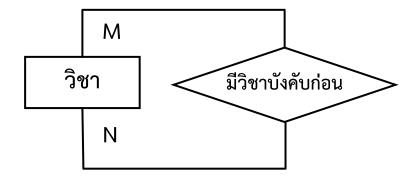

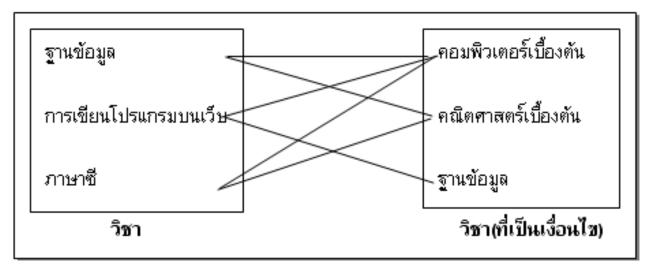
- ความสัมพันธ์ระหว่างหนึ่งเอนทิตี
- ความสัมพันธ์ระหว่างสองเอนทิตี
- ความสัมพันธ์ระหว่างสามเอนทิตี

ความสัมพันธ์เอนทิตีเดียว (Unary Relationships) หมายถึง เอนทิตีหนึ่งๆ
 จะมีความสัมพันธ์กับตัวมันเอง

ตัวอย่างความสัมพันธ์	เงื่อนไข
	<u>การแต่งงาน</u> ผู้ชาย 1 คนจะแต่งงานกับผู้หญิงเพียง 1 คน
1	เท่านั้น และผู้หญิง 1 คนก็จะแต่งงานกับผู้ชายเพียง 1 คน เท่านั้น
บุคคล กับ	*************************************
	หทายเหต้: มากเหต้:
	ผู้ชายและผู้หญิงต่างก็เป็นสมาชิกของเอนติตี "บุคคส"
	เนื่องจากมีแอททริบิวท์หรือคุณสมบัติร่วมกัน จึงไม่สามารถแยก
	เป็นเอนติดี "ผู้ชาย" และ เอนติดี "ผู้หญิง" "ได้

ตัวอย่างความสัมพันธ์เอนทิตีเดียว (Unary Relationships)

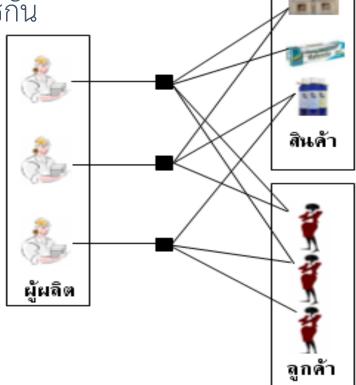

ความสัมพันธ์ระหว่างสองเอนทิตี (Binary Relationships)
 หมายถึง เอนทิตีสองเอนทิตีมีความสัมพันธ์กัน

ตัวอย่างความสัมพันธ์	เงื่อนไข
พนักงาน 1 ขอดรถ ที่จอดรถ	การจอดรถ พนักงานแต่ละคน(ทุกคน) จะมีที่จอตรถยนต์ เพียงหนึ่งช่อง เท่านั้น และ ในทางกลับกัน ที่จอด รถยนต์ แต่ละช่อง(ทุกช่อง) ต้องเป็นที่จอดสำหรับพนัก งานเพียงหนึ่งคน เท่านั้น

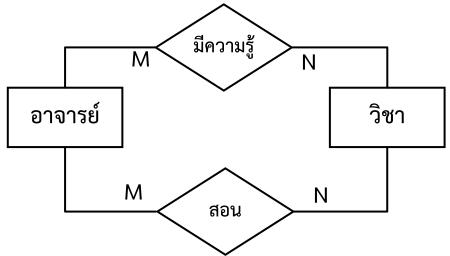
ความสัมพันธ์ระหว่างสามเอนทิตี (Ternary Relationships)
 หมายถึง เอนทิตีสามเอนทิตีมีความสัมพันธ์กัน

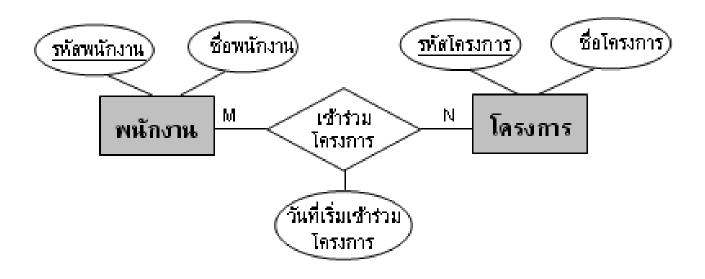
3.3 จำนวนความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตี

เอนทิติใดๆ สามารถทำความสัมพันธ์กันได้มากกว่า 1 ความสัมพันธ์ เช่น

- เอนทิตีอาจารย์ กับเอนทิตีวิชา มีความสัมพันธ์กัน 2 ความสัมพันธ์ คือ
  - อาจารย์ มีความรู้ในวิชาต่างๆ
  - อาจารย์ ได้สอนวิชาต่างๆ

3.4 แอตทริบิวต์ของความสัมพันธ์

แอตทริบิวต์ "วันที่เริ่มเข้าร่วมโครงการ" ถูกออกแบบเป็นแอตทริบิวต์ของ ความสัมพันธ์ "เข้าร่วมโครงการ"

ตัวอย่างการวิเคราะห์และออกแบบโมเดลข้อมูลแบบ E-R

- 1. การวิเคราะห์ระบบงานรับเหมาก่อสร้าง
- 2. การวิเคราะห์ระบบการลงทะเบียน

ตัวอย่างที่ 1 การวิเคราะห์ระบบงานรับเหมาก่อสร้าง

รายงานค่าแรงคนงานก่อสร้าง ประจำวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 บริษัทสุจริตการก่อสร้างจำกัด

22/2 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

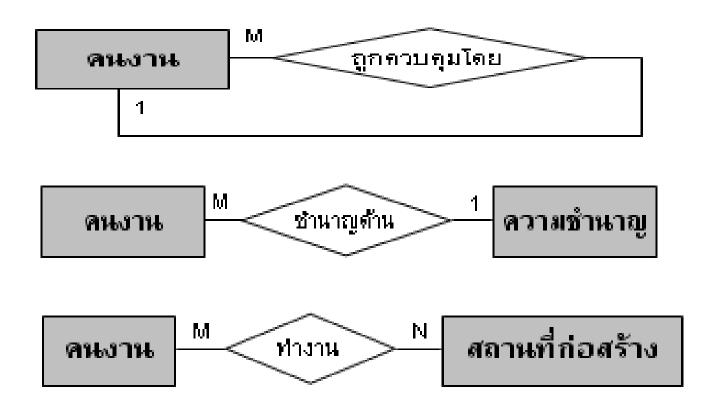
าหัส	ชื่อลหมาห	ลาาม	อัตรา	สถานที่	าันเริ่มทำ	จำนาน	ล่าเหง	ด่าเหง	ราม
ลนภาน		ซำนาก <u>ู</u>	ล่าเหม/	ก่อสร้าง	มา เน	ช.ม.ที	กุรติ	นอลเวลา	ล่าเหง
			3 .0			ทำงาน			
1245	สุดใจ ดีพร้อม	ไฟฟ	16.0	516	01/01/49	50	640.0	560.0	1,200.0
				311	08/01/49	40	640.0	-	640.0
							ราม	ล่าเหงสุทธิ	1,840.0
2521	พิเชฏ มากมี	ปูน	16.0	516	01/01/49	56	800.0	240.0	1,040.0
				450	15/01/49	45	720.0	-	720.0
				431	23/01/49	36	576.0	-	576.0
รามดำแรงสุทธิ						ล่าแรงสุทธิ	2,336.0		

ความชำนาญด้าน	อัตราโบนัส	จำนวนชั่วโมงขั้นต่ำที่ต้องทำ
ประปา	3.00	45
ไฟฟ้า	3.50	40
ปูน	2.50	50

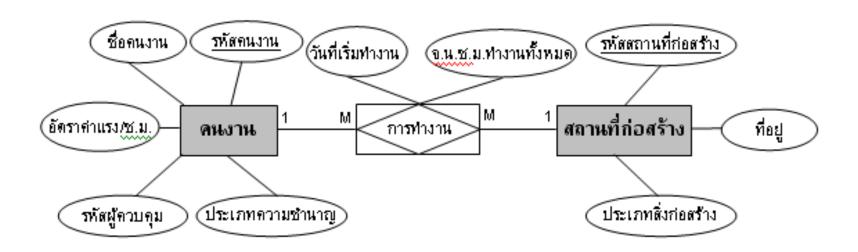
- 1. การวิเคราะห์หาเอนทิตี
- 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
- 3. การวิเคราะห์แอตทริบิวต์ให้กับเอนทิตีและความสัมพันธ์
- 4. การวิเคราะห์ตัวชี้เฉพาะ
- 5. การสร้างแผนภาพ E-R ของระบบ

- 1. การวิเคราะห์หาเอนทิตี
  - คนงาน
  - ความชำนาญ
  - สถานที่ก่อสร้าง

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

3. การวิเคราะห์แอตทริบิวต์ให้กับเอนทิตีและความสัมพันธ์

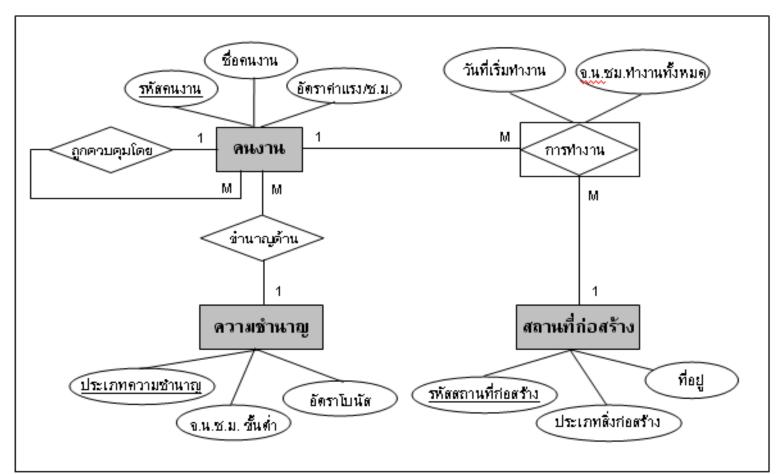

4. การวิเคราะห์ตัวชี้เฉพาะ

เอนติดี	ตัวชี้เฉพาะ
คนงาน	รหัสคนงาน
	เนื่องจากเป็นแอททริบิวท์ที่เก็บข้อมูลที่ไม่ซ้ำกัน และมีการแก้ไขน้อยที่สุด
	แต่ลำหรับแอททริบิวท์อื่นๆจะไม่สามารถใช้เป็นตัวชี้เฉพาะได้ (เช่น ชื่อคนงาน
	เนื่องจากอาจมีชื่อซ้ำกันได้)
ความชำนาญ	ประเภทความชำนาญ
	เนื่องจากประเภทความชำนาญในระบบค่าแรงมีจำนวนน้อยและชื่อความ
	ชำนาญจะไม่ซ้ำกัน
สถานที่ก่อสร้าง	<u>รหัสสถานที่ก่อสร้าง</u>
	เนื่องจากเป็นแอททริ <u>บิวท</u> ์ที่เก็บข้อมูลที่ไม่ซ้ำกัน และมีการแก้ไขน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ระบบงานรับเหมาก่อสร้าง

5. การสร้างแผนภาพ E-R ของระบบ

ตัวอย่างที่ 2 การวิเคราะห์ระบบการลงทะเบียน

0. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- ประวัตินักศึกษา
- รายวิชาที่เปิดสอน
- การลงทะเบียนเรียน
- การประมวลผลการเรียน
- การสร้างรายงานสรุปผลการเรียน
- 1. การวิเคราะห์หาเอนทิตี
- 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
- 3. การวิเคราะห์แอตทริบิวต์ให้กับเอนทิตีและความสัมพันธ์
- 4. การวิเคราะห์ตัวชี้เฉพาะ
- 5. การสร้างแผนภาพ E-R ของระบบ

- วิเคราะห์ข้อมูลประวัตินักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้
  - รหัสนักศึกษา
  - ชื่อ-สกุล
  - คณะ
  - สาขาวิชา
  - ที่อยู่

- วิเคราะห์ข้อมูลรายวิชาที่เปิดสอน มีรายละเอียดดังนี้
  - รหัสวิชา
  - ชื่อวิชา
  - จำนวนหน่วยกิต
  - เงื่อนไขวิชา

- วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนเรียน

		รายงานการลงทะเบียน		
		ประจำปีการศึกษา		
หลัดประจำตัว		ชื่อ	สกุด	
กณะ		ตาชาวิชา		
กำดับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	จำนานหน่า ย <u>จิต</u>	หมายเหตุ
		รวมหน่วย <u>กิด</u>		
م. اس		_		
			0	
เงชื่อ		(		)

- วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลการเรียน

ใบรายงานผลการเรียน							
		Jระจำปีการศึกษา					
หลัดประชาตัว		ชื่อ	สกุด				
คณะ ดาชาวิชา							
กำลับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	จำนานหน่า ย <u>ลิต</u>	1259			
รวมจำนวนหน	วยกิดที่ดงทะเบียน	เกรดเฉลี่ย					

- วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรายงานสรุปผลการเรียน

ใบรายงานสรุปผลการเรียน						
รหัดประจำตัว	า ชื่อ		9			
าณะ	ตาชารี	ชา				
กำดับ	ปีการสักษาเทอม	หน่าย <mark>ลิตู</mark> ที่ลงทะเบียน	เอรดเฉลี่ย			
กรมจำนวนหน	เวย <u>กิด</u> ที่ดงทะเบียน	เกรดเฉดีย				

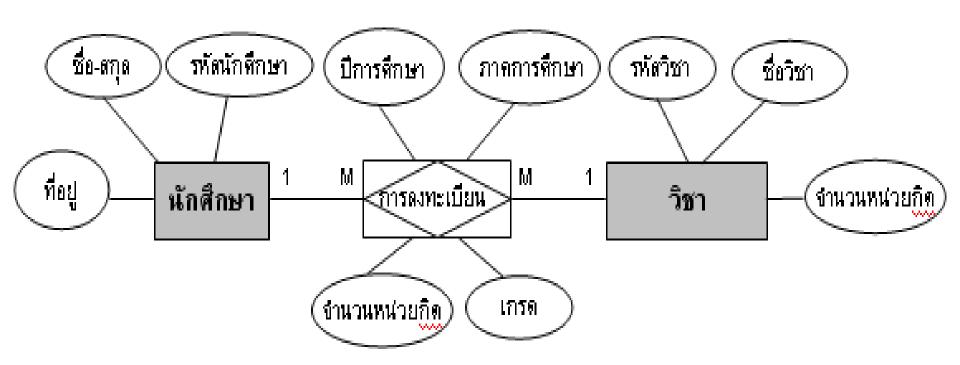
- การวิเคราะห์หาเอนทิตี
  - นักศึกษา
  - วิชา
  - คณะ
  - สาขาวิชา

- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
  - ความสัมพันธ์ "ลงทะเบียน" ระหว่างเอนทิตี "นักศึกษา" และ "วิชา" จะเป็น แบบ M:N หมายความว่า นักศึกษาหนึ่งคนสามารถลงทะเบียนเรียนมากกว่าหนึ่ง วิชา และในทางกลับกัน วิชาหนึ่งๆ ก็อาจมีนักศึกษาลงทะเบียนมากกว่าหนึ่งคน เป็นต้น
  - ความสัมพันธ์ "เงื่อนไขวิชา" ระหว่างเอนทิตี "วิชา" ด้วยกันเอง ซึ่งเป็น
    ความสัมพันธ์แบบ
    สีเออร์ซึมแบบ MAN หมองอออบอ่อ อิชอบต่องอิชออบอีอิชออีบอี่เหมื่อง

รีเคอร์ซีฟแบบ M:N หมายความว่า วิชาแต่ละวิชาจะมีวิชาอื่นที่เป็นเงื่อนไขได้ มากกว่าหนึ่งวิชาขึ้นไป และในทางกลับกันวิชาหนึ่งๆจะสามารถเป็นเงื่อนไขวิชา ให้กับวิชาอื่นๆได้มากกว่าหนึ่งวิชา เช่นกัน

- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (ต่อ)
  - ความสัมพันธ์ "สังกัดคณะ" ระหว่างเอนทิตี "สาขาวิชา" และ "คณะ" จะเป็น แบบ 1:M หมายความว่า สาขาวิชาหนึ่งๆจะสามารถสังกัดคณะได้เพียงหนึ่งคณะ และในทางกลับกัน คณะแต่ละคณะจะสามารถมีสาขาวิชาสังกัดได้มากกว่าหนึ่ง สาขาขึ้นไป
  - ความสัมพันธ์ "สังกัดสาขาวิชา" ระหว่างเอนทิตี "นักศึกษา" และ "สาขาวิชา" จะเป็นแบบ 1:M หมายความว่า นักศึกษาหนึ่งคนจะสามารถสังกัดสาขาวิชาได้ เพียงหนึ่งสาขา และในทางกลับกัน แต่ละสาขาวิชาจะสามารถมีนักศึกษาสังกัดได้ มากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป

การวิเคราะห์แอตทริบิวต์ให้กับเอนทิตีและความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ตัวชี้เฉพาะ

เอนติดี	ตัวชี้เฉพาะ	
นักศึกษา	<u>รหัสประจำตัวนักศึกษา</u> เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนจะไม่มีรหัสประจำตัวที่ซ้ำกัน	
วิชา	<u>รหัสวิชา</u> แต่ละวิชาจะต้องมีรหัสวิชาที่ไม่ซ้ำกัน	
คณะ	<u>รหัสคณะ</u> แต่ละคณะจะไม่มีรหัสคณะที่ซ้ำกัน	
สาขาวิชา	<u>รหัสตาขาวิชา</u> เนื่องจากจะไม่มีรหัสสาขาวิชาที่ซ้ำกัน	

การสร้างแผนภาพ E-R ของระบบ

